

Wpłynęło do Dziekanatu WZIKS

Data

15.03.2024

Podpis

OCM / ec

Dr hab. Kazimierz Nagody-Mrozowicz, prof. AWL
Wydział Zarządzania i Przywództwa
Katedra Przywództwa
Akademia Wojsk Lądowych
im. Gen. T. Kościuszki we Wrocławiu

Wrocław, 02.03.2024 r.

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Tomasza Paętki
nt.: „Medializacja nauki w wybranych portalach internetowych”**

Na podstawie decyzji Rady Dyscypliny Nauki o zarządzaniu i jakości Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie z dnia 28 czerwca 2023 roku sporządzono recenzję rozprawy doktorskiej Pana mgra Tomasza Paętki pt. „Medializacja nauki w wybranych portalach internetowych”, przygotowanej w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu.

Przedstawiona do recenzji dysertacja Pana mgra Tomasza Paętki napisana pod kierunkiem Pana dr hab. Rafała Maciąga, prof. UJ, została opracowana z uwzględnieniem zapisów Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 roku wraz z nowelizacjami z dnia 25 lipca 2003 roku oraz z dnia 1 kwietnia 2004 roku.

1. Konkluzja

W podsumowaniu opacowanej recenzji podtrzymuje się pierwotną konkluzję, brzmiącą, że rozprawa doktorska Pana mgr Tomasza Paętki w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu pt.: „Medializacja nauki w wybranych portalach internetowych” lokuje się naukowo w dziedzinie nauk humanistycznych i w dyscyplinie nauki o zarządzaniu oraz **spełnia warunki** określone w Art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki [Dz. U. 2003 Nr 65 poz. 595].

Kazimierz Nagody-Mrozowicz

Dr hab. Kazimierz Nagody-Mrozowicz, prof. AWL
Wydział Zarządzania i Przywództwa
Katedra Przywództwa
Akademia Wojsk Lądowych
im. Gen. T. Kościuszki we Wrocławiu

Wrocław, 10.09.2023 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Tomasza Paętki nt.: „Medializacja nauki w wybranych portalach internetowych”

Na podstawie decyzji Rady Dyscypliny Nauki o zarządzaniu i jakości Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie z dnia 28 czerwca 2023 roku sporządzono recenzję rozprawy doktorskiej Pana mgra Tomasza Paętki pt. „Medializacja nauki w wybranych portalach internetowych”, przygotowanej w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu.

Przedstawiona do recenzji dysertacja Pana mgra Tomasza Paętki napisana pod kierunkiem Pana dr hab. Rafała Maciąga, prof. UJ, została opracowana z uwzględnieniem zapisów Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 roku wraz z nowelizacjami z dnia 25 lipca 2003 roku oraz z dnia 1 kwietnia 2004 roku.

1. Konstrukcja edytorsko-formalna pracy. Edycja struktury ogólnej i wewnętrznej

Recenzowana rozprawa składa się ze: Spisu treści, Streszczenia w języku angielskim [s.4], Wstępu, z trzech Rozdziałów tekstu podstawowego z wewnątrznie uformowaną wielopoziomową strukturą podrozdziałów, Podsumowania zrealizowanych badań [s.236], Wniosków [s. 241], Bibliografii [s.248], odniesień do Stron internetowych [s.262] oraz Spisu tabel [s.267].

Dysertacja liczy 267. numerowanych stron w przejrzystej paginacji oraz opatrzona jest odpowiednią ilością materiału ilustracyjnego. Obszerna wizualizacja metodologii, zagadnień i wyników przeprowadzonych badań, ugruntowuje komunikatywność języka pracy, podnosząc jej walory poznawcze, teoretyczne, badawcze oraz aplikacyjne.

Spis treści cechuje symetria. W poszczególnych rozdziałach i podrozdziałach pracy, struktury, spójności oraz jasności konstrukcji tekstu nie zakłóca nadmierna lapidarność i fragmentaryzacja tytułów. Brzmiały one w sposób jednoznaczny i jasny, dając klarowny obraz wizji i koncepcji Autora oraz faz przebiegu realizacji celów pracy na jej poszczególnych etapach. Tytuły podziału treści w pracy naukowej powinny mieć szerszy zakres, który powstaje poprzez poszukiwanie zależności pomiędzy zjawiskami i procesami oraz wyrażenie tego w strukturach frazeologicznych języka.

2. Analiza Wstępu recenzowanej dysertacji

Proces upowszechniania informacji w szerokim spektrum jej wymiarów i rodzajów jest istotnym elementem komunikacji społecznej. Komunikacja społeczna jest procesem porozumiewania się jednostek, struktur społecznych i instytucji, ukierunkowanym na transfer idei, pojęć, myśli, dzielenie się wiedzą, odbywający się na różnych poziomach, przy użyciu rozmaitych środków, wywołujący określone skutki w sferze poznawczej, intelektualnej i emocjonalnej jednostki oraz w wymiarze społecznym i kulturowym. Autor recenzowanej pracy w nie dość jednoznaczny sposób wyartykułował ten

stan rzeczy, a wydaje się on mieć bezdyskusyjne znaczenie dla rozmaitych problemów zarządzania medializacją w różnych wymiarach komunikacji społecznej.

2.1. Refleksja ogólna nad problematyką badawczą

Przedmiotem badań recenzowanej pracy jest proces medializacji, którego przedmiotem badawczym jest nauka, co sprawia, że przedmiot badań (medializacja) nabiera specyficznych cech, będących następstwem właściwości podmiotu badań (nauka). W tak nakreślonej konstrukcji logicznej objawia się porządek implikacyjny, w którym „nauka” wywołuje określone, swoiste, specyficzne następstwa (skutki) w „medializacji”, pełniąc funkcję przyczyny. Wynika z tego, że przedmiot badań warunkuje, determinuje, nadając charakterystyczne właściwości przedmiotowi badań – medializacji, poddanemu badaniom w określonym obszarze badawczym – w tym konkretnym przypadku w wybranych portalach internetowych. Analiza badawcza oparta została zatem na perspektywie idiograficznej, która wydaje się odpowiednia dla wnioskowania na temat wzajemnych relacji pomiędzy przedmiotem i podmiotem badań, pomiędzy medializacją a nauką, a także na temat rezultatów zachodzącej relacji pomiędzy nimi. I tak jest w istocie, czego wyrazem są wyniki i interpretacja badań autorskich.

Pomiędzy przedmiotem a podmiotem badań występuje interakcja, która powoduje, że warunkują się one wzajemnie w sprzężeniu zwrotnym, determinując swoje cechy. Innymi słowy, medializacja nadaje specyficzne cechy nauce w każdym możliwym kontekście, zaś nauka specyfikuje medializację w najszerszym możliwym zakresie. Wyjaśnianie tego interaktywnego mechanizmu nie wymaga przywoływania szczegółowych przypadków oraz przykładów, które potwierdzają, skądinąd oczywistą prawdę, że nauka i jej upowszechnianie jest procesem, który nieodłącznie towarzyszy społeczeństwu.

Nauka jako jedna z dróg poznania prawdy wraz z filozofią i sztuką, opiera się na niepewnym założeniu, że prawda przyjmuje jedną z dwóch form: bezwzględną lub relatywną, kryterium prawdy umiejscawiając w człowieku i jego moralności, w historii oraz dominujących w niej światopoglądach, w kulturze i jej ideach, w technologii, w ekonomii, w astrofizyce, w kosmologii etc. Soficka koncepcja prawdy, zawiera w sobie swoje własne zaprzeczenie, użyteczność utylitarystów jest historycznie i technologicznie uwarunkowana, zaś prawdą pragmatystów jest skuteczność. Powyższe syntezy wydają się być już na stałe obecne w „komunikacyjnym krwioobiegu informacji” w środowiskach: technicznym, badawczym, naukowym, akademickim, praktycznym i ogólnospołecznym.

Prawda, której wskazanie jest niezmiennie celem nauki, nie jest antynomią samej siebie, a ona występowałyby przy każdorazowej próbie relatywizacji. Realistyczna koncepcja prawdy podkreśla jej adekwatność do realnie istniejącej rzeczywistości oraz jej ekwiwalentów, czego zobrazowaniem niech będą stałe fizyczne. W naukach fizycznych oraz ścisłych, można bez trudu wskazać kryteria prawdziwości: ścisłość, trafność i rzetelność. Nauki humanistyczne i społeczne także posiadają swoje naukowo ugruntowane teorie i paradygmaty, które nie muszą ulegać permanentnej relatywizacji pod wpływem uwarunkowań kulturowych i technologicznych, aby zapewnić sobie rangę prawdziwych. Wielkim zagrożeniem dla prawdy samej w sobie, będącej celem nauki, może stać się paradoksalnie naturalny jej element, a mianowicie jej zastosowanie we wszystkich wymiarach a także na poziomach rzeczywistości społecznej: w badaniach naukowych, dydaktyce i szkolnictwie, ekonomii, przemyśle, sztuce, handlu, rozrywce itd. Demokratyzacja wiedzy, egalitaryzacja instytucji i środowisk naukowych, rozpowszechnienie odkryć naukowych oraz ich zastosowanie w nowoczesnych technologiach, komercjalizacja nauki, popularyzacja wiedzy i nauki, promocja postępu technicznego i jego zastosowań w gospodarce oraz życiu społecznym sprawia, że prawda jako taka czasami ulega trywializa-

cji, bagatelizacji, a nawet infantyilizacji. Świat Internetu jest obecnie przestrzenią wirtualizacji różnych rodzajów wiedzy, aksjologii, filozofii, nauki, w której wypowiadają się geniusze, autorytety, profesjonalści oraz demagodzy, kształtując obraz rzeczywistości, jaki od nich przejmują ich odbiorcy: gremia naukowe, eksperci, praktycy, studenci i uczniowie itd. W taki oto sposób prawda naukowa zrozumiała niegdyś dla wąskiego grona naukowców i ekspertów jest osiągalna obecnie również dla ignorantów i dyletantów, dla których ułatwiony, bezpośredni i szybki dostęp do niej, zniekształca jej rzeczywisty obraz. Prawda, i nauka, która do niej prowadzi, jest zwykle trudna do zdobycia, opiera się na osiągnięciach wielu minionych pokoleń naukowców i jest długoletnim, mozolnym procesem, podczas którego podmiot poznający nabywa pokory i dystansu. Antropocentryzm poznawczy prowadzi człowieka do powstawania u niego dwóch antagonistycznych postaw: pokory lub próżności, lecz w przypadku pychy może go prowadzić ostatecznie w obszary utopii i absurdu. Etyczne aspekty medializacji nauki stanowią ważki oraz aktualny problem społeczno-kulturowy, gdyż stają się one aksjologicznie ukształtowanym instrumentem realnego wpływu na ewolucję jednostki, społeczeństwa, a także cywilizacji.

2.2. Analiza Wstępu

Na początku Wstępu Autor recenzowanego doktoratu z niezrozumiałych względów dokonuje analizy etymologicznej terminu „nauka”, który nie stanowi w nim przedmiotu badań. Z logicznego i metodologicznego punktu widzenia analiza leksykalna powinna zostać rozpoczęta od pojęcia „medializacji”, będącego w prezentowanym procesie badawczym przedmiotem badań, co Autor osobiście wskazał w celu pracy (s.12).

We Wstępie Autor pisze: *„Niniejsza praca doktorska przedmiotem swego zainteresowania czyni upowszechnianie nauki, jako zjawisko występujące w przekazie medialnym oraz w przestrzeni dyskursu publicznego, które jest określane jako medializacja”* (s.12). Autor wskazuje również cel, którym jest: *„próba ustalenia stanu upowszechnienia nauki w Polsce w obszarze Internetu, jako procesu medializacji nauki oraz uzyskania odpowiedzi na pytanie, jak przedstawia się sytuacja upowszechniania nauki we wskazanej sferze i jakie okoliczności decydują o tym procesie, ze szczególnym uwzględnieniem roli człowieka w tym procesie”* (s.12). Przedmiot pracy został sformułowany w sposób prawidłowy, wskazując obszar zainteresowań badawczych, co umożliwi ocenę stopnia realizacji tego zamierzenia badawczego. W przypadku wyartykułowania celu pracy Autor nie był już równie elokwentny. Treść celu jest zrozumiała, lecz sformułowana w sposób zawyły oraz niezbyt jednoznaczny. Zdanie formułujące cel uległo scaleniu i kontaminacji ze zdaniem, pełniącym funkcję pytania badawczego wraz z kolejnym zdaniem pytającym (12). Taka metoda wskazywania celów i stawiania pytań badawczych jest metodologicznie wadliwa. Cele i pytania badawcze należało sformułować w oddzielnych zdaniach, ponieważ cele formułowane w zdaniach twierdzących, zaś pytania w zdaniach pytających, w sposób jasny, zwięzły oraz precyzyjny, bo im podporządkowane zostają pozostałe elementy metodyki badań własnych. Nadają one kierunek kolejnym posunięciom badawczym, prowadząc w swoją stronę Autora oraz odbiorcę. W strukturze tekstu Autor powinien zastosować znaki graficzne (cyfry, litery, punktory), wyodrębniające z bieżącego tekstu znaczeniowo odmienne treści (s.12, 2 akapit).

W dalszej części Wstępu opisana została zawartość poszczególnych części dysertacji, z której można się dowiedzieć, że praca składa się z trzech rozdziałów tekstu zasadniczego oraz załączników (s.13., akapit 1). Podjęta i przeprowadzana analiza pytań badawczych, którą Autor przedstawił w oparciu o zastosowanie trójwydziałowej struktury tekstu zasadniczego w świetle istoty problemu generalnego pracy („proces medializacji

zacji nauki w wybranych portalach internetowych”) wydaje się być wystarczająca. Jeśli jednak wnikliwość, docieklivość i dokładność autorska doprowadziłyby Go do stanu wyodrębnienia w celu dysertacji wymiarów, powstałoby spektrum celu: badawczego, teoretycznego oraz aplikacyjnego. Wówczas realizacja celu pracy przebiegałaby trójwymiarowo, co wymuszałoby na Autorze konieczność dogłębniej analizy badawczej istoty przedmiotu badań, ze szczególnym uwzględnieniem relacji między medializacją oraz jej korelatami (kategorie naukowo-badawcze, np. epistemologia, psychologia poznawcza, komunikacja społeczna, komunikacja interpersonalna, zarządzanie marketingowe, promocja, reklama, ekonomia), pośród których można by wskazać szereg zmiennych procesu zarządzania. Autor pracy miał metodologicznie uwarunkowaną możliwość ograniczyć się do przedstawienia jednowymiarowej przestrzeni relacji między procesem medializacji nauki (w sensie treściowym oraz czynnościowym, Autor, s.31) a jego stanem w idiograficznej perspektywie badawczej (portale internetowe). Przyjęte podejście metodologiczne jest wystarczające, ale nie może też zostać uznane za optymalne ze względu na eksploracyjny, odkrywczy i nowatorski charakter opracowań naukowych, a tego rodzaju pracą jest dysertacja. Sformułowanie większej ilości pytań badawczych (np. 4-6) byłoby rezultatem dogłębniej analizy istoty procesu medializacji i eksploracji jego związków z czynnikami warunkującymi jego charakterystykę, a to w konsekwencji wpłynęłoby na spotęgowanie jej odkrywczej oraz nowatorskiej potencjału. Zarysowany scenariusz musiałby zostać wyrażony w szerszej formie strukturalno-edytorskiej (być może pięciorzędowej), która stwarzałaby uwarunkowania dla trafniejszej, dogłębniej, wielowymiarowej oraz odkrywczej analizy naukowej.

3. Analiza ewaluatywna wymiaru merytorycznego recenzowanej pracy

W niniejszej części recenzji dokonano oceny merytorycznego wymiaru ocenianej pracy oraz elementów, które składają się na jej końcowe implikacje.

3.1. Ocena celów pracy – trafność, istotność i aktualność

Wartością dodaną pracy są: trafność jej celu, jego istotność i aktualność społeczno-kulturowa. Istotność społeczno-kulturowa dotyczy w równej mierze nauki w różnych jej formach i rodzajach, a także medializacji z wykorzystaniem technologii informacyjnej. Fakt ten sam z siebie nie gwarantuje poziomu jego realizacji, niemniej wytwarza sprzyjające warunki metodologiczne dla jego osiągnięcia.

Brakuje w pracy określenia przyjętej perspektywy badawczej, w tym przypadku idiograficznej, co unaocniłoby w sposób jednoznaczny jej zasięg implikacyjny. Wszakże poczynione wnioski z badań dotyczą charakterystyki medializacji nauki w wybranych portalach internetowych, czyli w wirtualnym kanale komunikacyjnym o określonej specyfice. Należało również w sposób jednoznaczny ukazać medializację nauki w kontekście problemów zarządzania w wymiarze celów i pytań badawczych, a także wniosków wynikających z przeprowadzonych badań. Język pracy naukowej powinien opierać się na terminologii dziedziny naukowej, która posiada specyficzny warsztat teoretyczny oraz metodologiczny, katalog pojęć i teorii, problemów naukowych i praktycznych, w ramach których powstawała dysertacja.

Realizacja celów i weryfikacja problemów badawczych recenzowanej pracy posiada swój oddźwięk i wkład w naukę o zarządzaniu, jednak brakuje w niej jasnych oraz bezpośrednich odwołań do konkretnych obszarów i procesów zarządzania.

3.2. Strukturalizacja problematyki badawczej wyrażona w podziale treści

Struktura recenzowanej rozprawy doktorskiej jest adekwatna do postawionych pytań badawczych. Budzi zastrzeżenia lapidarność i kolokwialność niektórych tytułów, zagadnień oraz terminów, które znajdują się w Spisie treści (np. rozdział 3.5.6., 3.6.7.).

3.3. Podstawy teoretyczne badań

W rezultacie dokonanej przez Autora kwerendy literatury przedmiotu i podmiotu badań w Bibliografii recenzowanej pracy znalazły się pozycje, z których znaczna część to literatura obcojęzyczna, głównie anglojęzyczna, o zróżnicowanej formie wydawniczej, od monografii po artykuły w czasopismach naukowych [ss. 248-260] oraz spis pod nazwą „Strony internetowe” [s.262-266]. Autor zdecydował się nie numerować pozycji literatury i źródeł internetowych. Ilość powołań na źródła pozwala wystawić dobrą notę przygotowaniu podwalin teoretycznych dla opracowanej rozprawy doktorskiej w zakresie problematyki przedmiotu badań. Istotne znaczenie dla podbudowy teoretycznej prac naukowych odgrywa adekwatność merytoryczna źródeł i ich kompatybilność teoretyczna z problematyką badawczą. Jej wybór i dobór jest autonomicznym działaniem Autora, który kierując się swoimi kompetencjami i potencjałem teoretyczno-badawczym, podjął decyzję o realizacji celów pracy w oparciu o wzmiankowany katalog bibliograficzny oraz źródła internetowe. W taki oto sposób, poziom dogłębności analizy badawczej, przyjęcie celów oraz postawienie pytań badawczych zdeterminowało charakterystykę przywoływanych źródeł (s.4-5, recenzja). W odniesieniu do wskazanego celu i pytań badawczych, kwerenda literatury przedmiotu pod względem jakościowym jest wystarczająca.

Na podstawie przeglądu literatury przedmiotu doktorant dokonał analizy następujących zagadnień badawczych:

- Nauka jako przedmiot filozofii nauki,
- Upowszechnianie i popularyzacja nauki na tle historii,
- Problematyka współczesnego upowszechniania nauki na świecie i w Polsce,
- Medializacja nauki jako proces społeczny, ekonomiczny i kulturowy.

Dokonana analiza posiada różny stopień istotności dla podjętej problematyki badawczej (np. problematyka filozofii nauki, przeprowadzona w sposób bardzo powierzchowny i pobieżny, nie stanowi istoty badanych problemów medializacji nauki). Główny wątek badawczy zawarty w przedmiocie badań został przedstawiony w sposób prawidłowy i wystarczający, niemniej jednak analiza nie objęła wzajemnych związków między medializacją nauki a określonymi aspektami zarządzania, które mają bezpośredni związek z celami i pytaniami badawczymi.

W odniesieniu do przedmiotu badań przeglądowych Pan mgr Pałetko poruszył następujące zagadnienia [s.38-45]:

- Upowszechnianie nauki w krajach ONZ i w UE,
- Rola UNESCO w upowszechnianiu nauki,
- Współpraca UNESCO z polskim MNiSW i realizowane w ramach niej programy,
- Europejska Przestrzeń Badawcza jako centralna agenda tworzenia polityki naukowo-badawczej i wytyczanie priorytetowych obszarów badawczych,
- Europejska Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych, zarządzająca dotacjami UE w zakresie badań naukowych,
- Założenia ramowe programu „Horyzont Europa” [s.38-45].

W dalszej części rozważań nad organizacją, zarządzaniem i upowszechnianiem nauki autor doktoratu skupił się na przypomnieniu ogólnej sytuacji nauki w Polsce, charakteryzując działania:

- MNiSW w oparciu o tzw. Konstytucję dla nauki,

- W ramach programu „Nauka dla społeczeństwa IT”,
- W ramach programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki II”,
- W zakresie programu „Uniwersytet Młodego Odkrywcy”, mające na celu rozwój kluczowych kompetencji, typu: umiejętności matematyczno-przyrodnicze, pracy zespołowej i rozwiązywania problemów,
- Uniwersytetów Trzeciego Wieku itd. (s.45-56).

Przeprowadzona analiza podmiotów i programów badawczych ukazuje sytuację normatywną upowszechniania nauki w Polsce i posiada formę odtwórczego przeglądu instytucji i działań realizowanych w tym zakresie. Autor nie dokonał w tym miejscu oceny stopnia efektywności wzmiankowanych działań, zrezygnował też z próby weryfikacji wpływu rozwiązań legislacyjnych państwa oraz podmiotów realizujących jego politykę w procesie medializacji nauki. Sprawozdawczy, wyzbyty namiastki analizy empirycznej (np. choćby danych statystycznych)¹ przegląd, nie wnosi naukowego wkładu we wnioski pracy, gdy nawet wstępny i powierzchowny wgląd w istniejące źródła, pozwalałby na wyciągnięcie wartościowych spostrzeżeń (przypis, np. na temat podmiotów realizujących programy upowszechniające naukę w spektrum zarządzania mediami, media relations itd.).

Autor przytacza źródła internetowe, które zawierają zagadnienia związane z celami pracy i problematyką badawczą, ale nie wyciąga z nich wniosków na tyle istotnych, aby rzutowały na przebieg procesu badawczego. Istnienie organizacji i programów nie jest gwarantem efektywnego procesu medializacji nauki, który w oparciu o infrastrukturę i zasoby fizyczne wraz z finansowymi oraz kapitałem intelektualnym, powinien zostać właściwie zarządzany. Trudno na podstawie zestawień linków znajdujących się w przypisach dolnych dojść do jakichś racjonalnych konkluzji (s.45-56), w każdym razie autor do nich nie dochodzi, podając informację na temat rozwiązań legislacyjnych i strukturalnych. Jako autor pracy, dokonujący przeglądu źródeł pisanych, dobierając i analizując ich treść, powinien czuć się on do tego nie tyle zobowiązany, co uprawniony. Dałby wówczas wyraz swojej naukowej wnikliwości i oryginalności, jako oczekiwanych cech badawczych aplikanta do stopnia naukowego. Identyfikacja określonych zjawisk bez ich późniejszej interpretacji jest działaniem niekompletnym, bo nie umożliwia deskrypcji oraz eksplikacji logicznego związku przyczyny i skutku.

W ostatniej części analizy teoretycznej doktorant podjął się próby unifikacji upowszechniania nauki w trzech wyjątkowo rozbudowanych wymiarach: społecznym, ekonomicznym i kulturowym. W zakresie wspomnianego przedsięwzięcia przeprowadzono kolejne działania badawcze:

- Ukazano koncepcję sfery i opinii publicznej w kształtowaniu idei społeczeństwa obywatelskiego z uwzględnieniem mediów internetowych w zakresie dostępności nauki (s.57),
- Przeprowadzono analizę pojęć: media i komunikacja (co należało zrobić znacznie wcześniej, gdyż są to pojęcia pierwotne wobec pojęć: upowszechnianie i medializacja) (s.59). Wnioski z powierzchownej oraz pobieżnej analizy przeglądowej

¹ Przykładowo w listopadzie 2015 roku GUS przeprowadził ogólnopolskie badanie dotyczące Uniwersytetów Trzeciego Wieku, które obejmowało rok akademicki 2014/2015. W badaniu wzięły udział 464 podmioty prowadzone przez stowarzyszenia i fundacje (57,3%), szkoły wyższe (23,5%), ośrodki kultury oraz biblioteki (16,4%), instytucje pomocy społecznej lub inne jednostki powoływane przez urząd miasta/gminy (2,4%) i inne podmioty (0,4%). Zrealizowany projekt badawczy wpisywał się w potrzeby obserwacji i oceny aktywności społecznej oraz obywatelskiej różnych grup społecznych, które objęte są procesem popularyzacji nauki

literatury przedmiotu, opierające się na zaledwie przykładowych źródłach pisanych, przy ograniczonej ilości przypisów (s.59), nie stanowią rzetelnej podbudowy teoretycznej,

- Dokonano analizy terminologicznej: „medializacji” i „mediatyzacji” w pryzmacie ich charakterystyki w procesie komunikacji masowej (s.60), napomykając zaledwie o personalnych oraz interpersonalnych aspektach i wymiarach komunikacji społecznej, która jest pojęciem pierwotnym i realnym procesem w stosunku do dwóch wcześniejszych, które się na niej opierają. Rozważaniom doktoranta nie towarzyszy właściwa procesowi wnioskowania, argumentacja opierająca się na uzasadnianiu argumentów dowodami, odwołującymi się do rzetelnych źródeł danych (nadmiernie ograniczona ilość przypisów, s.61-63. Sytuacja tego rodzaju zdarza się w przekroju całości pracy),
- Przywołano cenną naukowo i nośną teoretycznie, również w warstwie implikacyjnej dla niniejszej pracy, koncepcję mediatyzacji Friedricha Krotza², jako zbiór procesów wynikających z ewolucji mediów, społeczeństwą i kultury, w którym kluczową rolę odgrywa człowiek, (...) *jako istota społeczna, wykorzystująca różnorodne formy komunikacji (...)* (s.61). Głębia konstatacji Krotza nie doczekała się pełnego rozwinięcia w recenzowanej pracy, lecz autor bardzo trafnie ujął jej wymiar społeczno-kulturowy, pisząc, że: *„(...) media, poprzez zmodyfikowanie komunikacji, zmieniają jej zasady, prowadząc w ten sposób do szerszych zmian społecznych i kulturowych”* (s.61, 8 werset od górnej paginacji),
- Koncepcja Krotza pełni dla pracy funkcję osiową, gdy mediatyzacja postrzegana jest jako *„rozwój indywidualnych, jak i społecznych medialnych zdolności komunikacyjnych. (...) Nie wiadomo jednak dokładnie, jakie następstwa będą ich wynikiem”* (s.61, 1 akapit): zmediatyzowane komunikowanie interpersonalne, interaktywna komunikacja pomiędzy człowiekiem a urządzeniem oraz komunikacja masowa w skali produkcji potokowej (przyt. rec.),
- Wartościowe poznawczo i teoretycznie, jak też przydatne metodologicznie oraz badawczo są paradygmaty³ medializacji (s.61, dolny akapit): codzienności, świata symbolicznego i medialnej zmiany społecznej, które ze względu na swoje cechy oraz oddziaływanie bardziej odpowiadają pojęciu syndromów⁴. Mogą one stanowić teoretyczną i metodologiczną podwalinę w kształtowaniu modeli teoretycznych oraz nowatorskich koncepcji w badaniach medializacji i mediatyzacji. Ze względu na istotę i cele procesu recenzenckiego wskazuje się najistotniejsze aplikacje teoretyczne i badawcze zasygnalizowane przez doktoranta:
  - *Symboliczny interakcjonizm* – podkreślający zapośredniczoną relację pomiędzy podmiotem poznającym a wytworami społeczeństwa na czele z kulturą. Komunikacja ma w tym względzie znaczenie niemalże podstawowe, a medializacja oraz mediatyzacja jako wytwory kultury technokratycznej w świecie sieci, stają się narzędziami kształtowania obrazu rzeczywistości, bo już nie jej samej, lecz zaledwie jej odbicia. Teoria symboliczna Norberta Elias⁵ ogniskuje w sobie dwa pozostałe syndromy, a zawierając w sobie potencjał paradygmatyczny dla koncepcji: indywidualizacji, indywidualizacji, subiektywizacji społecznej konstrukcji rzeczywistości, technokratyzacji, antropomorfizmu technologicznego, rytualiza-

² Krotz F., *Mediatisierung. Fallstudien zum Wandel von Kommunikation*, VS Verlag, Wiesbaden 2007

³ Paradygmat - przyjęty sposób widzenia rzeczywistości w danej dziedzinie, doktrynie itp.

⁴ Syndrom - zespół cech charakterystycznych dla jakiegoś zjawiska, zwykle negatywnego, lub charakterystycznych dla osoby, która doświadczyła takiego zjawiska (Słownik PWN)

⁵ Elias N., *The Symbol Theory*, SAGE Publications Ltd., London-New York 1991

cji mediów⁶, transhumanizmu, kodowania komunikatów interpersonalnych przy zastosowaniu nośników i urządzeń, a także innych zjawisk kulturowego kodowania relacji społecznych itd.

- *Klasyczne koncepcje działania społecznego* – źródeł procesów socjalizacji poszukiwać należy we wczesnych badaniach psychologicznych i socjologicznych. Spośród teorii psychologicznych wskazuje się psychoanalizę, behawioryzm oraz psychologię humanistyczną i poznawczą. Socjologowie upatrywali siły sprawczej w socjalizacji w rzeczywistości ponadindywidualnej^{7,8}, w której znajduje się proces medializacji oraz technologiczna metodyka mediatyzacji. Przywoływany przez autora Jürgena Habermasa zauważa: „*Działanie można podejmować jako realizację planu opierającego się na rozumieniu sytuacji. Podmiot realizując plan działania czyni wysiłki, by sprostać sytuacji. Sytuacja działania stanowi wycinek interpretowanego przez aktora otoczenia. Wycinek ten konstytuuje się w świetle możliwości działania postrzeganych przez podmiot jako ważne dla spełnienia jego planu*”.⁹
- *Mediatyzacja dyskursu społecznego w społeczeństwie informacyjnym* – które ulega ją przemianie wraz z ewolucją medialną w postępie geometrycznym, którego efekty przyjmują wartości mnożnikowe. Rozwój technologiczny osiągnął dziś tempo, jakie wykracza po za możliwości adaptacji poznawczej człowieka, czyniąc go podatnym na rozmaite zagrożenia cywilizacyjne o wielorakim tle klinicznym,
- Słusznie doktorant w celu objaśnienia procesu mediatyzacji, który „powleka” komunikacyjny proces medializacji przywołał koncepcję czterech paralelnych procesów zmian społecznych i medialnych Winfreda Schultza: ekstensji, substytucji, amalgamacji i akomodacji. Ciekawsze dla podjętej problematyki badawczej wydają się być także inne spostrzeżenia tego autora. W jednym ze swoich artykułów Schultz pisze, że: „*Mediatyzacja wiąże się ze zmianami związanymi z mediami komunikacyjnymi i ich rozwojem. Podstawowym założeniem mediatyzacji jest to, że cechy technologiczne, semiotyczne i ekonomiczne środków masowego przekazu skutkują problematycznymi zależnościami, ograniczeniami i przesadami. Są one ściśle powiązane z trzema podstawowymi funkcjami mediów w procesach komunikacyjnych: (1) funkcją przekaźnikową, opartą na możliwościach technologicznych mediów, służącą pokonywaniu dystansów przestrzennych i czasowych; (2) funkcja semiotyczna, dzięki której komunikaty nadają się do przetwarzania informacji przez człowieka poprzez kodowanie i formatowanie; oraz (3) funkcja ekonomiczna, podkreślająca standaryzację produktów medialnych jako wynik procesów masowej produkcji. W artykule przyjrano się analitycznym funkcjom mediatyzacji i na koniec omówiono trzy możliwe odpowiedzi na pytanie, czy pojawienie się nowych mediów może położyć kres mediatyzacji*”.¹⁰
- *Społeczeństwo sieci Manuela Castellsa*¹¹ zasłużyło na ujęcie w analizie teoretycznej, co również zasługuje na docenienie w kwerendzie Pana mgra Paletki, po-

⁶ McLuhan M., *The medium is the messages*, Ginko Press, Berkeley, CA 2005

⁷ Maślanka T., *Komunikacja i racjonalność. Filozoficzne podstawy teorii społecznej Jürgena Habermasa*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011

⁸ Habermas J., *Pojęcie działania komunikacyjnego*, „Kultura i Społeczeństwo”, t. XXX, nr 3/1986

⁹ Op. cit., s.21

¹⁰ Schultz W., *Reconstructing Mediatization as an Analytical Concept*, „European Journal of Communication”, Volume 19, Issue 1, <https://doi.org/10.1177/0267323104040696>

¹¹ Castels M., *Społeczeństwo sieci*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008

nieważ uzmysławia silny wpływ struktur i procesów społecznych w kształtowaniu tzw. „przestrzeni przepływów”, który opiera się obecnie na powszechnej technologii Internetu, ale również na wynalazkach nanotechnologicznych. Darin Burney¹² pisze o formach technologii, pośród których personalizacja technologii rodzi największe zaniepokojenie, ponieważ wydaje się posiadać zindywidualizowaną i autonomiczną osobowość.

- W podsumowaniu oceny analizy teoretycznej należy stwierdzić, że literaturowe źródła koncepcji pracy doktorskiej opierają się na odpowiednio dobranej spuściźnie naukowej, która posiada ugruntowany oraz bardzo wartościowy potencjał implikacyjny. Autor powinien w strukturze tekstu, który zawiera różne oraz złożone zagadnienia, wyodrębnić wewnętrzny podział struktury, dzieląc treść tekstu na podrozdziały z zastosowaniem naukowej nomenklatury w tytułach,
- W tekście naukowym nie powinno stosować się wyrażen kolokwialnych, opinii zabarwionych emocjonalnie (np. „zasłużony popularyzator astronomii”, narracji oraz komentarzy zawierających sugestie, aluzje i inne formy języka literackiego (zob. s.66, 68, 69, 72, 73 itd.). Twierdzenia podsumowujące istotne stany rzeczy, które zawierają sądy syntetyczne o rozległym zakresie nie mogą być pozostawione bez powołania się na ich twórcę, którym z pewnością nie jest autor recenzowanej pracy. Definiowane są terminy bez podania autorstwa (np. s.81, 8 werset u dołu strony). W omawianej części opracowania występują fragmenty tekstu, w których nie zastosowano przypisów, pomimo tego, że w tekście była mowa na temat ich autorstwa (np. Th. Steinmauer, F. Krotz, s.60 itp.).

4. Metodyka badań własnych

W początkach rozdziału metodologicznego autor snuje zbędne dywagacje na temat zależności oraz różnic pomiędzy badaniami ilościowymi i jakościowymi [s.88], które wprawdzie występują, lecz nie powinny być podejmowane w ramach niniejszej dysertacji doktorskiej, ukierunkowanej na analizę wskazanego przedmiotu badań. Implikacje autora, jakkolwiek byłyby słuszne lub błędne, nie mają bezpośredniego wpływu na realizację celów i weryfikację pytań badawczych. Ten aspekt metodologiczny powinien zaprzętać uwagę doktoranta, a nie rozważania metodologiczne, które od zarania rodziły polaryzacje poglądów, nurty i szkoły oraz polemiki, które przypuszczalnie nie prędko osiągną stan powszechnej jednomyślności. Wiedza, którą doktorant się dzieli, jest podstawą metodologii rozumnego pisania prac dyplomowych na poziomie wykształcenia dyplomowego. W pracach naukowych nie wykląda się podstaw metodologii i charakterystyki stosowanych metod, technik oraz narzędzi, zakładając nie bez podstaw, że odbiorcy – w tym promotor i recenzenci – posiadają orientację w przygotowywaniu, prowadzeniu oraz ocenie badań naukowych. Tytuł rozdziału pracy, który autor poświęcił wybranym przez siebie zagadnieniom metodologicznym, powinien wypuklić poprzez użycie węższego znaczeniowo terminu „metodyka” (tytuł rozdziału przyjąłby wówczas brzmienie „Metodyka badań własnych”) (s.88).

W drugim podrozdziale zatytułowanym „Teoria ugruntowana” (który mógłby przyjąć mniej lakonicznie brzmienie: „Jakościowe podejście badawcze w metodyce badań własnych w świetle tzw. Teorii ugruntowanej”), autor recenzowanej pracy nadal snuje rozważania na temat teoretycznych nurtów w metodologii oraz historycznej genezy kilku z nich, z których wyewoluowała wzmiankowana tzw. „Teoria ugruntowana” (s.89-98). Rozważania są prowadzone w oparciu w adekwatną literaturę przedmiotu i w spo-

¹² Burney D., *Spółczesność sieci*, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2008

sób, który świadczy o dobrym przygotowaniu teoretycznym autora pracy do zastosowania opisywanej metody badawczej w badaniach autorskich. Za zbyt liczne jednak należy uznać przywoływanie wątków biograficznych i historycznych, których przytaczanie nie wnosi kapitału argumentacyjnego w proces konceptualizacji, operacjonalizacji danych oraz w weryfikację pytań i hipotez badawczych, a także w końcowe wnioski (s.89,90). Świadczy to jednak także i o tym, że autor z fascynacją i zaangażowaniem podjął się odpowiedzialnego i trudnego za razem zadania, zaaplikowania w autorską metodykę badawczą, ugruntowanej teoretycznie i docenianej empirycznie metody badawczej. Bez względu na wątpliwości metodologiczne, jakie przyjęcie i zastosowanie omawianej metody mogłoby nasuwać, bezsprzecznym jest fakt jej popularności w kręgach naukowych nawiązujących do działalności polskich ośrodków akademickich, rozwijających badania jakościowe w naukach społecznych i humanistycznych (np. ośrodek wrocławski, krakowski, łódzki), a także tradycji scjentyistycznej i neopozytywistycznej oraz tzw. Szkoły Chicagowskiej.

Dwa argumenty przemawiają za uznaniem omawianej metody (budzi wątpliwość nazywanie niniejszej metody „teorią”, ale wynika to z pierwotnego brzmienia jej nazwy, którą stosowano systematycznie w oparciu o pierwotne źródła jej genezy¹³, a także jej polską adaptację).¹⁴ *„Metodologia teorii ugruntowanej polega na budowaniu teorii średniego zasięgu w oparciu o systematycznie zbierane i analizowane dane empiryczne. Konecki nazywa nawet „miniaturową teorią”, jako że pochodzą analiz z danych empirycznych. (...) Hipotezy, pojęcia i ich własności są tworzone, zmieniane i sprawdzane w toku prowadzonych badań i w efekcie tych procesów dopiero powstaje teoria”* (s.91, 2 akapit). Bez wchodzenia w polemikę i dyskusję na temat logiki procesu badawczego daje się zauważyć, że omawiana metoda oprócz nazwy nie różni się od tradycyjnego, klasycznego procesu konceptualizacji problemów badawczych i etapu przygotowawczego w stawianiu hipotez roboczych. Nazywanie hipotez roboczych teoriami byłoby zupełnym absurdem, ponieważ teorie powstają w efekcie weryfikacji hipotez. Drugi z argumentów, który uzasadnia przyjęcie rzeczonyj metody mówi, iż: *„Teoria ugruntowana jest stosunkowo łatwa do zoperacjonalizowania, jej pojęcia wywodzą się z obserwacji i opisu obszarów, którymi zajmuje się badacz. (...) Przed podjęciem badań w ramach teorii (TU) zaleca się badaczowi, aby ograniczył prekonceptualizację swoich zamierzeń poznawczych. Nie powinien on czynić zbyt wielu założeń, ponieważ poszczególne problemy ujawnią się dopiero w toku prowadzonych badań”* (s.92, 1 akapit). Oba argumenty stanowią uzasadnienie minimalistycznego działania doktoranta w odniesieniu do wytyczonego celu oraz pytań badawczych (jeden cel i dwa pytania badawcze), wytyczających początkowy etap procesu badawczego, który jest emergentny i autopojetyczny, a to sprawia, że wcześniejsze wnioski stanowią punkt wyjścia do kolejnych etapów wnioskowania o wyższym poziomie ogólności w drodze kategoryzacji pojęć.

W podsumowaniu przedstawionej argumentacji oddajmy głos doktorantowi: *„Po zapoznaniu się z możliwościami i ograniczeniami metod jakościowych, autor uznał, że ze względu na słabe współcześnie rozpoznanie problemów upowszechniania nauki oraz medializacji nauki, szczególnie w obszarze szybko zmieniających się realiów polskiego Internetu, najlepszym wyborem do realizacji badań, jest metodologia teorii ugruntowanej”* (s.99).

¹³ Glaser B., Strauss A., *Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*, Aldine, Chicago 1967; Glaser, B., *Theoretical Sensitivity: Advances in the Methodology of Grounded Theory*, The Sociology Press, San Francisco 1978

¹⁴ Konecki K., *Studia z metodologii badań jakościowych. Teoria ugruntowana*, Warszawa: Wyd. Nauk. PWN. Warszawa 2000

5. Ocena metodyki badań własnych

Lektura metodyki badań własnych doktoranta, przybliży logikę konstrukcji jego postępowania badawczego w oparciu o formułowane przezeń założenia i opis przebiegu badań, które autor przedstawia w podrozdziale 3.2., zatytułowanym „Przedmiot i cel badań oraz procedury badawcze” (s.98-102):

- Dla przypomnienia: „*Celem pracy jest próba ustalenia wybranych aspektów stanu upowszechniania nauki w Polsce w wybranych portalach internetowych, jako procesu medializacji (...)*” (s.98),
- „*Upowszechnianie nauki jest zjawiskiem mającym istotny udział w przekazie medialnym i przestrzeni dyskursu publicznego, jednak istniejące opracowania tego zagadnienia nie dostarczają pełnych informacji, wyjaśniających ten stan oraz okoliczności*” (s.98),
- „*Badania naukowe są upowszechniane w mediach, a w szczególności w portalach internetowych, prowadząc do medializacji nauki, która wynika z przyjętego trybu zarządzania treścią medialną (...)*” (s.99),
- „*(...) przedstawiciele mediów (redaktorzy i dziennikarze naukowi, członkowie grupy badanej, z którymi autor prowadził wywiady pogłębione) w znaczącej mierze decydują o obecności, a następnie treści i formie emitowanych przekazów medialnych (o naukowych treściach)*” (s.99),
- „*Hipotezy, pojęcia i ich własności były na bieżąco tworzone, zmieniane i sprawdzane w toku prowadzonych badań i w efekcie tych procesów dopiero powstały teorie, (...) które wywodziły się z obserwacji i opisu badanych obszarów, (...) teorie wyłaniały się trakcie badania, (...) tworzone w oparciu o systematycznie zbierane i analizowane dane empiryczne*” (s.100),
- „*W ramach teoretycznego pobierania próbek, zostały wytypowane do analizy porównawczej materiały empiryczne, wyłonione w toku prowadzonych badań oraz analiz. Teoretyczne pobieranie próbek było realizowane przy zastosowaniu myślenia dedukcyjno-indukcyjnego, określanego jako abdukcyjne*” (s.100),
- „*Zbieranie danych, tworzenie i opracowywanie kategorii, przyporządkowywanie do nich treści, następnie tworzenie hipotez i ich weryfikowanie były realizowane wobec siebie równoległe i wielokrotnie się przeplatały*” (s.100)¹⁵,
- „*Zastosowana została metoda ciągłego porównywania, (...) zestawiania z sobą (..) własności i kategorii w celu ich ewentualnego połączenia lub rozłączenia i ułożenia w odpowiednim dla siebie porządku, aby tworzyły spójny układ hipotez i właściwości badanego zjawiska. (...) Opracowywanie zebranego materiału było prowadzone do momentu uzyskania nasycenia teoretycznego, czyli takiego etapu, w którym przestaną się ukazywać nowe własności kategorii teoretycznych. Oznaczało to, że można przystępować do definiowania analizowanej kategorii*” (s.101),
- Badania prowadzone były techniką wywiadów pogłębionych na grupie badanej (N=12) dziennikarzy naukowych, wyselekcjonowanych z populacji dziennikarskiej poprzez zastosowanie dwóch kryteriów: 1) zarządzania procesem tworzenia treści medialnych oraz 2) wpływem na dobór treści emisyjnych.

W następnych podrozdziałach doktorant przedstawia w gruntowny i obiektywny sposób technikę badawczą CAQDAS (oprogramowanie wspomagające analizę danych

---

¹⁵ W tym miejscu należy docenić pracowitość autora w prowadzeniu badań iteracyjnych, które są bardzo czasochłonne

jakościowych) (s.102-107), a następnie skrupulatnie opisuje charakterystykę grupy badanej (Tabela 2, s.111), przebieg procesu poboru danych (s.107-115), technikę wywiadu pogłębionego (Tabela 1, s.109), operacjonalizację danych (transkrypcję wywiadów, kodowanie, kategoryzowanie, wstęp do generowania teorii), które zostały przeprowadzone z zachowaniem dbałości o wiarygodność, trafność i rzetelność badawczą (s.107-115), co – być może nieświadomie – akcentuje on, powołując się permanentnie na autorytet Glasera i Straussa (s.117, 3 akapit).

W efekcie przeprowadzonej analizy materiału badawczego wyodrębniono: 8. kategorii głównych oraz: 35. kategorii II-go, 18. kategorii III-go i 11. kategorii IV-go poziomu (Tabela 3, s.114). W związku z tym, że wyabstrahowane kategorie główne (czynniki) stanowią determinanty przedmiotu badań, a ich wskazanie było celem oraz podmiotem problemów badawczych, zasadnym wydaje się ich wymienienie: 1. Realizowane przez dziennikarzy przedsięwzięcia popularyzujące naukę, 2. Współpraca z naukowcami, 3. Korzyści i koszty dla naukowca z tytułu popularyzowania nauki, 4. Perspektywa własna dziennikarzy naukowych, 5. Współpraca z PR-owcami, 6. Źródła informacji o nauce, 7. Przyszłość nauki oczyma dziennikarzy oraz 8. Popularyzacja nauki w Internecie. Relacje pomiędzy wymienionymi kategoriami oraz ich poziomami w zgodzie z zastosowaną metodyką badań własnych, teorią ugruntowaną, stały się podstawą rozbudowanego katalogu autorskich wniosków (patrz, s.241, podrozdział 3.8. Wnioski).

6. Ocena części empirycznej

W empirycznej części dysertacji autor przedstawia efekty doboru, poboru, opis, selekcji, operacjonalizacji danych oraz ich kategoryzacji oraz wstępnego wnioskowania, stosując leksykalny opis i graficzne wizualizacje procesu agregowania kategorii (np. np. Schemat A-1, s.120 oraz kolejne wg przyjętej zunifikowanej logiki), co w znacznej mierze wspiera komunikatywność pracy. Graficzna wizualizacja modeli związków między poszczególnymi kategoriami (Rozdział: Prezentacja wyników badań, s.117-235) czyni możliwym uchwycenie relacji i unaocznienie relacji pomiędzy poszczególnymi pojęciami i kategoriami. Proces prezentacji wyników badań należy uznać za czytelny, przejrzysty oraz zrozumiały, co podnosi wartość recenzowanego opracowania do poziomu naukowego. Próba matematyzacji – oparta na zastosowanej metodzie naukowej – w znacznym zakresie podnosi naukową wartość wyników zastosowanej techniki wywiadu pogłębionego w ramach metod jakościowych. Retorycznie można by zapytać: czy implikacje uzyskane za pośrednictwem tzw. teorii ugruntowanej pozwoliły w zadawalającym stopniu zrealizować cel badawczy pracy, a także odpowiedzieć na postawione pytania badawcze? Z pewnością w sposób systematyczny oraz konsekwentny autor stosował się do zasad przyjętego kanonu metodycznego teorii ugruntowanej, uzyskując odpowiedzi na postawione pytania badawcze i realizując cel badań w świetle zastosowanej metodyki badań własnych (s.241-247).

7. Ocena realizacji celu i weryfikacja problemów badawczych

W odniesieniu do sformułowanych celów i problemów badawczych można uznać, że treść pracy w zakresie teoretycznym i empirycznym zawiera ich zadawalającą charakterystykę. Rezultaty zastosowania przyjętej metodyki badawczej dla realizacji celów oraz weryfikacji pytań badawczych zostały wyrażone przez doktoranta w postaci rozbudowanej listy wniosków (łącznie 84, s.241-246). Na ich podstawie można stwierdzić, że wyniki przeprowadzonych przez doktoranta badań empirycznych zrealizowały cel jego dysertacji, a mianowicie w świetle metody teorii ugruntowanej: **ustaliły stan upo-**

wszechnienia nauki w Polsce, jako procesu medializacji nauki w obszarze Internetu oraz uzyskały odpowiedzi na postawione pytania badawcze.

Przedstawione rezultaty badań – z czym zgadza się także autor (s.246/247) – nie mogą zostać uznane za dogłębne wyjaśnienie poruszonej problematyki badawczej, ponieważ ich zakres teoretyczny, metodyczny i badawczy ukierunkowany został przez autora na pewien określony fragment rzeczywistości. W spektrum dziedziny nauk humanistycznych znajduje się człowiek oraz rzeczywistość społeczna, które istnieją w określonej relacji do innych bytów społecznych i fizycznych, w tym historii, kultury oraz technologii. Rzeczywistość społecznych ukonstytuowana jest przez wpływ wielowymiarowych i różnorodnych aspektów, których kompletne przeanalizowanie przekracza możliwości pojedynczej dziedziny naukowej oraz dyscyplin, jakie w niej konwencjonalnie i realnie koegzystują. W pozytywistycznym (nie uniwersalistycznym), które stało się efektywnym akceleratorem postępu cywilizacyjnego, podejściu do uprawiania nauki obszar i przedmiot badań powinien zostać sformułowany w umiarkowanym zakresie teoretyczno-poznawczym, aby stać się etapem rozwoju dyscypliny w ramach dziedziny naukowej, by w rezultacie stać się podbudową generalnego rozwoju nauk, których celem jest prawda (specjalizacja-integracja-unifikacja). Dyscyplina nauki o zarządzaniu w swej istocie okazuje się interdyscyplinarna ze względu na swoją aplikacyjną i utylitarystyczną naturę, co sprzyja włączaniu w nią oraz stosowania w niej teorii, metod i zagadnień praktycznych, których geneza miała miejsce w specyficznych, wyspecjalizowanych oraz odizolowanych obszarach wiedzy, nauki oraz praktyki. Kończąc tę część rozważań *należy stwierdzić, że celem recenzowanej pracy było określenie stanu rzeczy przedmiotu badań w danej przestrzeni rzeczywistości społecznej, co należy uznać za spełnione w świetle zastosowanej metodyki badań własnych, a także uzyskanych odpowiedzi na postawione pytania badawcze w ramach dziedziny nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. Cel ów został osiągnięty, a problemy badawcze rozpatrzone.*

8. Konkluzja

W podsumowaniu dokonanej recenzji stwierdza się, że rozprawa doktorska Pana mgr Tomasza Paętki w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu pt.: „*Medializacja nauki w wybranych portalach internetowych*” lokuje się naukowo w dziedzinie nauk humanistycznych i w dyscyplinie nauki o zarządzaniu oraz **spełnia warunki** określone w Art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki [Dz. U. 2003 Nr 65 poz. 595].

Kazimierz Nagody-Mrozowicz